

REDAȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Augenthaler & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelk.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsébet-körút).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garnonă pe o coloană 10
banii pentru o publicare. Pu-
blicar: mai dese după tarifar
și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVI.

„GAZETA” iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 banii. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 76.

Brașov, Vineri 4 (17) Aprilie.

1903.

Socialismul.

II.

(a) Pentru cei de bună credință nu trebuie să perdem multe cuvinte cu zugrăvirea tendințelor socialiste. Ele sunt destul de evidente, îți dau așa dicând cu degetul în ochi.

Sunt însă o seamă de omenii asupra cărora doctrinele subversive au efectul unei injecțiuni soporifere, de care sunt adormiți într'un fel de hăbăucie letargică și din care nu se mai trezesc, decât odată cu fulgerul, ce le aduce și morțea. Li-se atrofiază, înțelegem, bunul simț și priceperea și... se revoltă în ei bestia.

Acestora trebuie să le deschidă ochii cu cleștele și nici atunci nu reușesc.

Adică cum?

Atâția bărbați cu carte, — eșitiți toți din popor și având legături cu opinia țărănească, — pe câți ni i-au dat școlile noastre din Blășiș, Beiuș, Brașov, Năsăud în decursul unui secol și jumătate, ce au păscut ei până acum?..

A trebuit să vină Grossmann și Weltner și Salușinsky și Onișor, ca să voteze rezoluțiunile la Budapesta și Salonta, în cari s'au proclamat necesitatea desrobirii materiale și spirituale a Românilor? Lumina, pe care credea, că o răspândește până acum inteligența noastră, câtă brumă era, n'a fost adevărată lumină? Trebuia să așteptăm altă lumină pe care să ni-o aducă Bokányi?..

Dér nu suntem noi sânge din sângele poporului român? Nu ni-am ridicat noi glasul și, când a cerut necesitatea, n'am intervenit noi și cu alte mijloace mai eficace întru apărarea intereselor economice și culturale ale neamului nostru?..

Când și unde s'a aușit, ca doctrinele iscodite de jidovi și propa-

gate de jidovi să fi adus desrobirea vr'unui popor?

Aruncați o privire asupra sbuciumărilor la care este expusă Franța, de când la guvern se resfață o coaliție de francmasoni, radicali și socialisti!

Socialismul proclamă libertatea?

Ce fel de libertate este aceea, când ei nu recunosc părinților libertatea de a-și crește copiii, după cum lor le place?

În congresele recente socialiste s'a vorbit și despre libertatea învățământului și oratorul respectiv a dis că trebuie cassată libertatea de a da copiilor creșterea religioasă.

În programul socialismului internațional punctul cel mai cardinal, decât cuvântul cardinal mai pôte ave un superlativ, este suprimarea religiunii în școlă, pentru ca să se crească o generațiune ateistă.

Până în intimitatea sanctuarului familiar pētrunde impertinența lor căutând a rade tot, ce reamintesc religia și sfintele taine.

În Februarie 1899 mōre președintele republicii Felix Faure. Socialistul Dejeante propune în camera franceză, să nu i-se facă repausatului, decât funeralii civile și același socialist își exprimă „indignarea”, că în agonia președintelui i-s'a adus preot, fără să fi fost consultat muribundul, care, francmason fiind, de sigur l'ar fi refusat. A trebuit să vină directorul de cabinet Le Gall să declare pe cuvântul său de onōre, că președintele republicii franceze, în ultimele sale momente în două rânduri l'a rugat să-i aducă preot.

Acēsta este libertatea propovăduită de socialism?

Îmbunătățirea sorții muncitorilor?

Dér Bernstein, care a corigiat pe Marx, însuși recunōsc, că în Germania s'a îmbunătățit sorta munci-

torilor și că de acum socialistii nu trebuie să facă alta, decât să-și deservescă organizația politică. — În Franța? S'a îmbunătățit, nu s'a îmbunătățit... puțin împōrtă: șefii socialismului au început a rōde la ciolane, întrând în ministere și slujbe.

La noi nici nu s'a dat încă lupta și deja se aud acușatiuni aduse șefilor socialisti, că sunt stipendiații poliției și ai guvernului. (A se vedē broșura baronului Kaas despre Bokányi).

Și în adevēr ar trebui să stai nimit vădēnd presa guvernamentală vorbind cu cea mai mare simpatie despre mișcarea socialistă și despre înfrățirea cu România la congresul din Salonta și Budapesta. decât n'ai cunōsc asemenea manevre din alte precedente.

La 1899, când cu revisuirea procesului Dreyfus la Rennes, guvernul Waldeck-Rousseau, în care era și un socialist se aliase cu Sébastien Faure și anarhiștii, devastând biserica St. Iosif din Paris, dér în același timp era aliat și cu antiseiniții din Fort Chabrol, unde se baricadase Jules Guérin tinēnd piept guvernului 6 săptămāni.

Vă aduceți amintē de „eroicul” Jules Guérin?

Ei bine, Jules Guérin era aliat cu guvernul și totā comedia aceea s'a înscenat, pentru-că guvernul avea nevoie să deturneze atențiunea opiniei publice de la alte chestiuni mai importante. Și amăgirea acēsta a fost așa de bine pusă la cale, încât nu s'a eescoperit până peste 3 ani.

Vedem și noi bunăvoința excepțională a guvernului față cu socialistii.

Ōre de la ce vre d-l Szell să deturneze opinia publică prin acēsta alianță?

Rusia și chestiunea balcanică.

„Novoie Vremia” adresază Porții un avertisment grav și declară, că răbdarea puterilor are limite. De când, dice ea, Turcii au luat Constantinopolul, în 1453, nici-odată Turcia n'a vēdut un soldat inamic în capitala ei. De două ori Rușii au campat înaintea porților Constantinopolului. De două ori s'au retras. Turcia nu merita acēsta șansă, dér nimic în astā lume nu durēză vecinic.

„Svet” cere ca Bulgaria, Serbia, Muntenegrul să fie autorizate a ocupa Macedonia milităresce.

„Viedomosti” crede, că o acțiune rusă energică în Balcani e indispensabilă, decât Rusia voesce să-și menție prestigiul său în Levant.

Înțelegerea franco-germană. La München, la Augsburg (Bavaria) și în alte orașe ale Germaniei a apărut un manifest, prin care cetățenii sunt invitați să formeze un comitet, care să lucreze în scopul unui acord între Franța și Germania, căutând mijlocul d'a împăca întru totul cele două națiuni spre folosul păcii în totā Europa.

Români în Roma.

Mărți, în 14 Aprilie n., au sosit în Roma cei 200 Români, cari s'au dus să asiste la congresul eleno-latin.

Etă, după raportul telegrafic al „Universului”, cum au fost primiți escursionistiții români:

Cu totā ora matinală, fōrte multă lume îi aștepta la gară.

Musica ex-militarilor, care se afla pe peron, îndată ce trenul a intrat, în gară, a cântat imnul regal român, în mijlocul unor nesfârșite aplause și strigăte de „Trăiească România!” „Trăiească Italia!”

La gară se mai aflau contele De Gubernatis, comitetul congresului eleno-latin, fōrte mulți studenți, diariști, Luigi Cazzavilan, directorul „Univ.” și mulți filo-eleni.

#OILETONUL „GAZ. TRANS.”

Ce este adevērul?

(De Vinerea Patimilor).

Înainte de asta cu aprōpe nouē-spre-dece vēcuri steteau față în față doi bărbați, cari reprezentând contrastul cel mare al timpului de atunci — contrastul cel mare al tuturor timpurilor — atât de mult de apropiară, ca nici-odată mai înainte. Aceștia erau Christos și Pilat: lumina față cu întunerecul, adevērul față cu minciuna, dreptatea față cu nedreptatea, speranța față cu disperarea. Pilat îl conjură să mărturisescă, cine este el, ér Christos răspunde: „Spre acēsta am venit, ca să mărturisesc adevērul”.*)

Atunci Pilat se întōrce de la el și pe jumătate cu îndoielă, pe jumătate întrebând, dice: „Ce este adevērul?”

Judecătorul roman desperēză de a găsi adevērul. Adevērul, că el, ca și majoritatea contimporanilor săi, nu mai credea în creațiunile fantastice ale mitului, dér nici sistemele filosofiei, cari se con-

tradiceau și combăteau în mii de puncte nu putură să-i aducă mulțumire. Sufletul lui pōte nu era încă atrofiat față cu ceea ce este superior, etă de ce îl copleșese un fel de duioșie; cuvântul „adevēr” îi revoca amintirea ădilelor, când se sforța a-l cunōsc și spera, că muritorului îi este dat a-l afla. Acuma însă nu mai sperēză**). Decă organele cu cultură superiōră și măestrii filosofiei elene... nu puteau să-i ofere cunōscințe superiōre, cum să-i vină acum acēsta cunōscință în figura unui Galilean, îmbrăcat în haine de criminal? Etă de ce răspunde el cu ironie amară, din care reiese disperarea internă: Adevēr? Ce este adevērul? Au nu sunt tōte închipuire, amăgire, vis?

Din ădila aceea, vecinic memorabilă, Christos stă în fața lumii. El încă tot

*) Veri nihil, omnia victa, dice amicul lui Scipio, poetul Lucilius, vorbind despre ăei (Fragment. ex sat. lib. 20). Nu numai poezii însă, ca Virgiliu, Ovidiu, Horat, dér și bărbații de stat, ca Cesar și Cato erau de acord, că cu mōrtea totul se sfârșese. Sallust Catilina 51 sqq. Credința în ăei o sgdūise deja Lucretius, ér filosofia, dice Cicero nu oferia de cât probabilitate. Quaest. Tuscul. I. 9: eos qui philosophiae dant operam, non arbitrari deos esse. De Invent. I. 23.

mai vorbesce: „Spre acēsta am venit, ca să mărturisesc adevērul”. Creștinismul esistă în lume, asta nu se pōte tăgădui. Lumea îl combate, dér ignora nu-l pōte. El esistă ca cea mai mare, cea mai puternică, cea mai universală apariție, ce s'a vēdut vr'odată în lume; el agită și rēscōlă spiritul omenesc, care nu-i pōte feri din drum; pe tōte căile îi ese înainte, el vrē și trebuie să fie lămurit. Adevērul, că se întēplă de se repetă până în ădila de astădi judecata aceea dublă, cu care a fost primit, când a eșit în lume: „Că unui ădiceau bun este; alții ădiceau: Nu, ci amăgesce poporul”.*) Aici stă față în față credința deschisă și resolută și necredința deschisă și resolută. Acēsta din urmă n'are mulți aderenti; ăcăci curențul spiritului timpului present a început a-se întōrce érăși cătră religiune, ér ura cea fanatică în potrița creștinismului, care dedea lui Voltairu și discipolilor lui apariția unui timbru de cultură filosofică, este apanagiul numai a unui număr mai restrîns de epigoni ai „secolului filosofiei”. Dér mult mai mare este numărul celor

*) Io. 7. 12.

nehotariți, a celor ce se îndoiesc. Aceștia nu sunt adversari pronunțați ai adevērului creștinesc, îi opresce adesea de la acēsta o frică internă, care singuri nu și-o pot esplica — este atracțiunea puternică cătră Christos a sufletului, care după cum spunea Tertulian este din fire creștinesc, însă tot așa de puțin sunt confesori necintiți și voluntari ai acestui adevēr. Ei recunosc, nu fără apariția unei superiōre imparțialități li libertăți spirituale, importanța covârșitoare a creștinismului pentru dezvoltarea omului din tōte punctele de vedere, și adesea împrumută de la el motive pentru poezie și artă. Dér temeul ultim și cel mai adēnc, pe care este zidit totul, împreună cu consecințele sale necesare și inexorabile pentru cunōscere și viață — tōte acestea le lasă la o parte. Aceștia stau în fața creștinismului, ca în fața unei probleme mari din istoria universală și față cu serioșitatea cerințelor lui n'au de cât acel cuvēt, pronunțat pe jumătate întrebând, pe jumătate renunțând la răspuns: Ce este adevērul? Acēsta nehotărēre în cestiile cele mai însemnate ale vieții, îndoielă în adevērurile cardinale morale și religiōse apasă pe

*) Ioan 18. 38.

Serviciul de onore era făcut de un pluton al gardiilor de oraș și un pluton de carabinieri.

Îndată-ce s'a coborât din tren, profesorul *Tocilescu* a pronunțat un discurs salutând pe *mama Roma* și comunicând, că la Ancona primise o telegramă în care erau salutați Românii când puneau piciorul pe pământul Italiei și erau invitați pentru ziua de ați la un mare banchet de 3000 de tacâmuri în termele Caracalla.

Discursul lui *Tocilescu* a fost salutat de urale.

Contele *De Gubernatis* a salutat pe Români în numele Romei, care îi primesc ca frați.

Discursul lui a fost salutat de nesfârșite urale.

Apoi *De Gubernatis* a comunicat programul sărbătorilor, ce se vor da în onora Românilor.

Profesorul *Benedetto de Luca* a procedat apoi la împărțirea congresiștilor la hoteluri.

În acest timp muzica continua să cânte imnul român.

Mulțimea din afară a aplaudat.

Apoi muzica și mulțimea voiau să însoțescă pe Români, dar nu a fost cu putință, deoarece ei au eșit din gară în grupuri-grupuri.

Gara era ornată cu drapele.

Autoritățile italiene dăduseră ordine, ca bagajele excursioniștilor să nu fie vizitate de vameși și să li-se facă toate înlesnirile.

*

La amiazi a avut loc banchetul de 2500 de tacâmuri, la termele lui Caracalla, oferit de ministrul *Bacelli*, în onora congresului de agricultori.

Asistau la banchet și *Fleva, Tocilescu* și *Pilat* și alți 80 de Români, cari au fost admiși la masa de onore, fiind primiți cu strigătele de:

— *Trăiescă România!*

Pe masa de onore erau mari grămezi de flori și tot acolo se aflau și dece mici viței întregi, fripiți și reîmpodobiți cu cornele și cu piciorule aurite, după obiceiul vechilor Români.

Efectul, în anticul edificiu, era strălucit.

Au vorbit *Bacelli*, *Meline*, fost prim ministru al Franței, și *Luzzatti*. Densii au fost foarte mult aplaudați.

Bacelli a făcut să fie prezentat de *Fleva* către Români, cărora li-a vorbit cu entuziasm.

*

În cursul zilei Românii au vizitat orașul și monumentele. Pretutindenii au fost recunoscuți și sărbătoriți.

Miercuri dimineață toți au asistat la inaugurarea congresului eleno-latin, într-o sală de la Campidoglio (Primărie), unde au vorbit primarul Romei, prințul *Colonna*, și ministrul de instrucție *Nasi*.

multe suflute ca un bălaur, care paralizează toate forțele spiritului și sugerează mедуa vieții, căci numai unde este convingere adăncă, numai acolo poate fi însuflețire și forță pentru ori-ce faptă înaltă, pentru ori-ce jertfă, fie aceea cât de grea. Și credem a nu greși când dicem că direcția acasta bolnăvicioasă a scepticismului, a îndoielei este una din rănilile cele mai adânci de cari tînjesc epoca noastră. Îndoiela este tare numai în a dărîma, este însă cu desăvîrșire incapabilă de a produce ceva nou și mai bun, este incapabilă peste tot, de a crea ceva. Scepticismul primit odată în organismul sănătos operază ca otrava, ce pătrunde din ce în ce mai adânc. Căci îndoieala nu are margini: Omul copleșit de această bolă de toate se îndoiesce, el își întinde scepticismul pe toate terenele vieții științifice, religioase, morale și sociale.

Etă de ce îndoieala lasă în urma sa atât în indiviții cât și în masele, pe cari s'a făcut stăpân, un gol înspăimântător, întunerecul, jalea, desolația spirituală și morală și mărta.

Hettinger.

Salariile învățătorilor.

Consiliul de direcțiune al comisiunei învățătorilor *confesionali* și *comunali* în Ungaria a ținut la 14 Aprilie n. o ședință în care s'a luat poziție pentru urcarea salariilor învățătorilor *confesionali* și *comunali*.

Președintele *Iosif Somlyay* a arătat, că pe când salariile învățătorilor de stat se urcă la 1400 cor., pe atunci miile de învățători, cari nu sunt susținuți de stat primesc abia 600, în cazul cel mai bun 800 cor. ca salar anual. Spune, că a invitat pe unii învățători mai distinși *confesionali*, să se declare, în ce chip ar pute primi autoritățile bisericești ajutor bănesc anual.

După-ce au vorbit rënd pe rënd câte un reprezentant al învățătorilor *comunali*, *evangelici* și *remano-catolici*, președintele a raportat, că și învățătorii *greco orientali români* și-au formulat pretensiunile. După o petiție înaintată de învățătorul *Teodor Bogdan* din Bistrița, învățătorii gr. or. încă pretind să li-se urce salariul în măsura în care li s'a urcat învățătorilor de stat.

Ce să vezi însă, adunarea a respins petiția acasta pe motivul, că ea e făcută în limba română, pe când limba de desbateră a comisiunei este cea maghiară, deci petiția să se înapoieze trimițătorului.

La urmă s'au luat următoarele hotărâri:

1) În Ungaria, învățătorul fie *confesional*, *comunal*, ori de stat, nu poate avea salariu mai mic, de cum au funcționarii de cl. III, gradat, XI.

3) 10% din acest salar fundamental să se formeze cuincuenalul.

3) Salariul învățătorului este a-se plăti exclusiv în bani gata.

4) Dacă confesiunea, care susține școala, seu comuna este incapabilă a plăti acest minim de salariu, acesta să fie înțregit de către stat, conform dispozițiunilor art. de lege XXVI din 1903.

5) Pe învățătorul, al cărui salariu îl întregesce statul, să-l confirme în post ministrul de culte și instrucțiune.

6) Fie care învățător, înainte de a intra în funcțiune, să depună jurământ pe constituția maghiară înaintea inspectorului școlar reg.

7) În înțelesul acesta comisiunea va prezenta ministrului un memorandum și va invita pe toate reuniunile învățătorescilor să participe la acțiune.

*

Să participe la acțiune! Dér cum să participe, când preinșii dirigitori intereselor totalității învățătorilor, iau în deșert și bruschază sentimentele și limba învățătorilor nemaghiari, cum au făcut bunăoră în cazul cu petiția lui *T. Bogdan* din Bistrița? Și apoi cum să ia învățătorii *confesionali* nemaghiari parte la acțiunea pusă în vedere de cei din Budapesta, când se aduc hotărâri atât de prejudicioase autonomiei *confesionale* și dreptului de numire și confirmare din partea autorităților școlare superioare nemaghiare?

Prin punctul 6) referitor la jurământul pe constituție, nu numai că se trage la îndoieală patriotismul adevărat al învățătorilor nemaghiari, dér li se aruncă în față o bănuelă foarte gravă, de care nu s'au făcut vrednicii niciodată.

Ar fi bine și la loc, ca în cercurile învățătorilor noștri să se mediteze serios asupra acestor uneltiri nouă, ca să se scie feri de cursa ce se pregătește școlii *confesionale* de către chiar aceia, cari pretind a lucra în interesul dascălilor *confesionali*.

Chestiuni agrare.

(Urmarea a 7-a.)

Acestea și altele multe provenite unic din împărțirea și subîmpărțirea, neștirbită în natură.

Cu desființarea comuniunii de casă și avere din Bănat, guvernul maghiar nu și-a câștigat merite deosebite. Unde mai punem deprecierea pământului prin desfi-

gurațiune, dificultățile de comunicațiune și de a-l munci, față de configurațiunea terenului; d. es. obstacolele de exploatarea sforilor și curelelor de moșii la răzeșii din Moldova și moșnenii din Muntenia — cele de-o grapă ori jumătate de grapă lățime și de 8—10, 20—30 klm. lungime ce se întind din zare în zare? Apoi greutățile de exploatare din cauza dispersiunii și a devălmășiei, cari se pot cultiva și exploata numai cu satul, cu obștea?

Avântul cel nou ce a luat agricultura cu deosebire în a doua jumătate a secl. al XIX, basat pe capital și știință, cu progresul științei și a tehnicii și mijloacelor de transport și comunicațiune, datorit invențiunii mașinelor agricole și plugurilor perfecționate cum și întroduseră forței aburului la mijloacele de producțiune de transport și comunicațiune, — a venit mai mult în favorul cultivei mari, decât a celei mici.

Pământul și produsele lui au început să fie marfă ca ori și care alta în mâinile capitalistului, pe care o poate el specula, aglomera și reduce, după-cum i-se oferă ocaziunea și cum îi dictéază interesele sale. Pământul însă este o marfă unică în felul ei, care se poate ameliora prin îngrijire și cultură rațională și deteriora și secătui prin una vițioasă, dér nu se poate nici mici, nici estinde. Valoarea ei crește și scade în raport cu cultura și sporirea populațiunii. Dacă pământul nu s'a întins ca atare, sub influența capitalismului, s'a întins însă agricultura seu plugăria în detrimentul altor ramure de producțiune și s'a perfecționat, căci i-au cădut jertfă milioane de hectare de pădure, fâneați, pășuni, grădini de pomături, vii distruse de filoxeră; s'au pus în valoare și producțiune terenuri vaste, foste neproductive prin regularea cursurilor de apă, secarea bălților și mlaștinilor și alte diferite ameliorațiuni agricole, s'a adâncit și aprofundat brasda, grație uneltelor perfecționate de fabrică și prin înlăturarea ogorului sterp obligator tot al treilea an și cu ajutorul îngrășemintelor chimice s'a sporit și ameliorat producțiunea, și totuși agricultura și-a ajuns în multe țări limita dezvoltării și perfecționării ei, peste care nu mai poate trece.

Mai greu a cădut în cumpănă și apasă asupra micului cultivator, dér și asupra celui mare, influența capitalului și a capitalismului prin organizarea producțiunii în stil mare și peste trebuințele reale, și prin desfacerea lor în mare. Ameliorațiunile agricole privesc în prima linie proprietatea și cultura mare, ertaxele reduse pe căile ferate, la docuri, elevatori, vapoare, lombardarea produselor la bănci, bursele etc. pe ea o privesc. Cultivatorul mare și cel mic oferă spre vânzare produsele lor și au lipsă de bani spre acoperirea cheltuielilor aprăpe în același timp, de unde ei mai ușor cad pradă speculațiunii și jocului de bursă.

Capitalistul improvizat în mare cultivator, fie ca antreprenor, fie ca arondaș este cu totul altul și diferit în apucăturile și deprinderile sale, decât vechiul patron boier și stăpân al moșiei *Dominus terestris*, cum se numia în termenul juridic transilvan. Acela era mai tot-deuna un adevărat patron pentru clăcașii și iobagii și omenii săi; în ochii celui de astăzi muncitorii și moșia sunt o marfă, o mașină și mină din care el poate să scoată mai mult și să spezeze cât mai puțin pentru densii, pentru a-și mări și-și câștigul momentan fără considerațiunea de ziua de mâine. El nu cheltuesce cu ameliorațiuni și investiții agricole nimic, pentru a nu face folose proprietarului, ori țeranilor. Cu cât aceștia sunt mai bine ajunși sub tutela și obedița sa, cu atât este mai bine pentru el și șansele de reușită mai mari. Ca producător în mare el se bucură de credit mai mare și mai eficient, ia avansuri înainte, vinde în mare și poate să urmărească de aprăpe conjuncturile pieței internaționale. Nu însă micul cultivator țeranul, care cade pradă și este tot-deuna la discreția misiților, samsarilor, cărciumarilor și grănarilor de prin sate,

comanditari ai negustorilor de la țiguri și orașe, și acestea reprezentanții firmelor mari de esport de prin porturi. Aceștia îi iau $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ din beneficiul micului producător.

Măsurile luate de stat (?) în favorul micilor cultivatori, ori sunt aleatorii, ori se întorc în favorul exclusiv al celor mari.

„Din produsele agricole de 1 miliard, ce se vind anual pe piéta Parisului, numai 200 milioane se vin în favorul producătorilor“.

„Dominațiunea feudală veche a fost înlocuită prin altă mai aspră și mai onerosă, aceea a capitalului, și în locul contrastului dispărut dintre proprietatea mare și mică, s'a ivit altul din nou, contrastul dintre proprietate și capital“.

Ca să dăm câte-va exemple despre diferența dintre raporturile vechi și nouă de folosința pământului în trecut și prezent, vom reproduce aci, că pe lângă starea materială mai bună a iobagului și în genere suportabilă, cu rare excepțiuni, încurajarea literaturii române de către aristocrații unguri *Forró Miklos*, comiții *Vas de Czege* — protectorii lui *George Sincai*, *Samuil Bruckenthal*, protectorul lui *George Lazăr*, care l'a ajutat la studiile superioare pe el și *Vasile Moga*, comitele *Banfi* și alții și alții; în Moldova prințul *M. Sturza* a avut de grădinar pe distinsul botanist *I. Edel* și alții însărcinați cu studierea florei și bogăției țerei Moldovei. Pe moștile lor vechi boierii din Moldova aveau adevărate palaturi cu parcuri, grădini de pomii întinse, vii alese, velințe, peste o sută cireți de vite de rassa, herghelii cu armăsari arabi pur sânge în ele, în valoare de 3500 galbeni, cari ați ar face la 60,000 franci etc.

(Va urma.)

Congresele socialiste.

Diarul koșutist „*Független Magyarorszag*“ scriind despre congresele socialiste, își exprimă simpatia față cu mișcarea social-democrată, care a venit tocmai la timp, ca să se alieze cu „liberalismul“ amenințat de pericole serioase. Deși o parte din ei (Numai o parte?) stă pe basă „internațională“, programul lor economic și politic nu se opune „intereselor naționale“. Cu deosebire în chestiunea împăcării naționalităților, dice „*F. M.*“, socialistii sunt meșteri.

La congresul din Budapesta a dezvoltat programul socialist cunoscutul *Bokányi*, espunând în 26 puncte reformele dorite de acest partid.

La constituirea comitetului s'au reales cu câte 225—237 voturi (aprăpe cu unanimitate) fostul comitet compus din *Bokányi*, *Cizmadia*, *Dr. Adolf Goldner*, *Iacob Israel*, *Iacob Weltner*, *Max Grossmann*, și *E. Garami*.

Acest din urmă a ținut un discurs, în care a atacat preoțimea și religia: „Preoții să fie despoiați de privilegiile de cari se bucură și nimeni să nu fie obligat a da copiilor săi creștere religioasă“.

După acasta delegații români, cari trebuiau să plece, s'au adunat în jurul tribunei și luându-și din cap căciulile au strigat „*Să trăiescă!*“, ert ceilalți au răspuns: „*Eljenek frații Români!*“ Apoi *Gheorghe Nistor* din Sătmariu a vorbit despre popi, spunând, că sunt mai primejdioși, decât pașalele polițienesci și decât gendarmii. Poporul nu va pute fi fericit, până nu va scutura cătușile celor cu „jubelele negre“. El *Simon* spune, că lasă lumea cealaltă popilor (și rabinilor?) ert poporul nu vré să scie, decât de lumea acasta, unde vré să fie fericit.

S'a luat dispoziție, ca secretariatul să fie încunosciuntat, că „partidul reorganizat“ (cei dela *Salonta*!) au renunțat la două puncte cardinale ale socialdemocrației. anume: 1) *lupta de classe* și 2) *internaționalismul*.

Congresul s'a închis de către *Bokányi* printr'un discurs terminat cu următoarele cuvinte:

„*Să trăiescă socialdemocrația internațională revoluționară!*“

* * *

Asupra continuării congresului din *Salonta* se scrie:

În ziua a doua erau reprezentate 260 comune cu 500 delegați.

Patkó Florian din Méhkerék salută pe „frații Români“.

Lovas Lajos vorbește contra popilor, apoi se discută „mişcare românească“. Referentul (Salușinsky?) începe întâiu pe unghurese, apoi continuă românește, salutându-i pe Români, cari trăgând dungă peste neînțelegerile de sute de ani, au venit să se jăluască de sârtea lor tristă, alături cu Maghiarii. Espuse programul partidului, apoi cetesce următorul proiect de rezoluție, care se primesc:

„Congresul IV al partidului social-democrat reorganizat din Ungaria, ținut în 12—15 Aprilie ia notă cu recunoștință, că comitetul ales la Mezötur, a dat în mâna poporului român din Ungaria foia „Voința Poporului“, ce apare de două-ori pe lună. Vede cu mulțumire, că comitetul și-a luat de țință liberarea poporului muncitor român asuprit. Invită pe noul comitet să continue munca începută în interesul liberării fraților români din robia materială și spirituală și să-și întindă agitația asupra ținuturilor locuite de Români din Ungaria, având tot-deuna în vedere, că deosebirile de naționalitate, rasă și religie, nu despart pe om de om.“

La „chestiunea română“ a mai vorbit Loy junior din Șomeuta-mare, în limba română.

Din Franța.

În Brest a avut loc dilele acestea un congres catolic, cu care ocaziune au fost în oraș demonstrațiuni, cari au provocat intervenția poliției. Mai mulți polițiști au fost răniți.—Din Grenoble se scrie, că redactorul ziarului „Petit Dauphinois“, cu numele Besson, a făcut în ziarul său o destăinuire gravă, în care spune, că Edgar Combes, fiul ministrului președinte și secretar la ministerul de interne, i-a făcut ofertul că va interveni pentru autorizarea călugărilor din Chartreuse, decă Besson îi va mijloci un „onorar“ de un milion de franci.

Agitația clerului este mare, episcopii îi îndemnă pe călugări la rezistență pasivă, condamnând în pastoralele lor în termeni aspri circulara lui Combes, prin care interzice episcopilor de a admite la amvon pe călugării neautorizați.

În catedrala „Notre Dame“ a predicat mai deunăzi dominicanul Hebert. La această predică erau de față și doi ziaristi socialiști, Charbonnel și Tery. Când părintele Hebert a amintit în predică sa de persecuțiile ce s'au deslănțuit asupra lor din partea renegaților și a francmasonilor, Tery l'a întrerupt strigând: „Ajunge! Cuvânt!“; ér Charbonnel a strigat: „D-vos-trè n'aveți dreptul de a vorbi aici în acest ton. N'aveți dreptul să ne insultați!“

Publicul de față s'a infuriat și i-a scos pe cei doi socialiști în ghionturi și pumni din biserică. Duși la secția de poliție, au declarat, că vor continua cu asemenea întreruperi, de câte ori vor afla, că preoți neautorizați întrebunțază amvonul, ca să agite contra legilor.

SCIRILE DILEI.

— 3 Aprilie v.

Înmormântarea regretatului Ioan Popea a avut loc ați la orele 3 p. m. în cimetierul din Gróverfi. Serviciul funebru l'a săvârșit părintele protopop Bart. Baulescu, care a rostit și un discurs apreciând rolul însemnat, ce l'a îndeplinit repausatul în biserică, școlă și societate. După părintele Baulescu a ținut d. director Virgil Onițiu un al doilea discurs funebru în numele foștilor colegi de la gimnasiu. D. Onițiu a făcut biografia decedatului coleg, zugrăvind-i caracterul nobil, zelul și activitatea, ce a desvoltat-o. Cosciugul l'au dus pe brațe studenții, iubiții lui elevi, cari au depus și o cunună frumoasă cu inscripția: „Luminătorului nostru!“ Era de față un public numeros din oraș și provincie, mai ales din Satu-lung, care între lacrimi a dat ultimul onor profesorului regretat. Fie-i țărina ușoară!

Convocarea sinodului arhidiececesan. I. P. S. Sa Archiepiscopul și metropolitul Ioan Mețianu a convocat sinodul ordinar anual al Arhidiecesei gr.

or. transilvane pe Dumineca Tomii, adevă pe 13 (26) Aprilie.

Distincțiunea lui Koerber. Din Viena se anunță, că Majestatea Sa a primit alaltăeri în audiență pe ministrul președinte Dr. Koerber și cu ocazia acesta i-a conferit marea cruce a ordinului sf. Ștefan. Distincțiunea acesta e privită în cercurile politice, ca o dovadă de marea încredere ce o are Majestatea Sa față cu Koerber.

Liga culturală din Bêrlad a trimis către președintele congresului latin din Roma, următoarea telegramă în limba franceză: „Domnului Angelo de Gubernatis, președintele Congresului latin: Congresul latin simbolizează o mare idee de civilizație latină și de progres sănătos. Vă felicităm, pătrunși de credință, pentru acest ideal, scump nouă tuturor. Trăiește rasa latină! Ștroe Beloescu, președintele Ligei culturale din Bêrlad.“

La masa studenților academici din Clușiu au mai intrat în timpul din urmă contribuiri de la următoarele institute de bani: „Albina“ (Sibiu) cor. 200, „Silvania“ (Șimleu) 100, „Chiorana“ (Șomeuta-mare) 20, „Economia“ (Lugoș) 10, „Sebeșana“ (Sebeșul-săsesc) 200, „Sălăgiana“ (Jibou) 50. Primescă onoratele institute donatōre și pe acesta cale profundele noastre mulțumite. *Direcțiunea institutului de credit și economii „Economul“ în Clușiu.*

Deputați mirenți la sinodul arhidiececesan pe perioada 1903—1905 sunt aleși: în cercul I. (Sibiu) Partenie Cosma și Ioan A. de Preda; în cercul II (Seliște) Dr. Nicolae Comșa medic, și Petru Drăgits, protopretor în Seliște; în cercul III (Sebeș) Dr. Eugen Mețianu, avocat în Brașov și Lazar Tritean, coreferent școlar la consistoriul arhidiececesan; în cercul IV (Alba-Iulia) Mihail Cirlea, notar public în Abrud și Dr. Vasilie Bologa, dir. școlii de fete a Asociațiunii; în cercul V (Deva) Dr. Ioan Mihu, avocat în Orăștie și Dr. Aurel Vlad, directorul băncii „Ardeleana“; în cercul VI (Hațeg) Dr. George Proca, secretar consistorial și Ambrosiu Bârsan, senator în Hațeg; în cercul VII (Iliia) Simion Dragomir, notar în Zam și Victor Tordășian, oficial consistorial; în cercul XII (Clușiu) Demetriu Comșa, prof. seminarial și Vasilie Almășan, avocat în Clușiu; în cercul XIV (Bistrița) Dr. Ioan Popescu și Ios. Popescu, dir. de bancă; în cercul XV (Târnava) Dr. Nicolae Vecerde, dirigent al filialei „Albina“ din Brașov și Dr. Dionisie Roman, cand. de adv. în Mediaș; în cercul XVI (Sighișoara) Dr. Liviu Leményi, adv. în Sibiu și Virgil Onițiu, director al gimnasiului din Brașov; în cercul XVII (Treișcaune) Dr. Iancu Mețian, proprietar în Zărnesci și Iosif Pușcariu, avocat în Brașov; în cercul XVIII (Brașov) Virgil Onițiu, și Arseniu Vlaicu, dir. școlii comerciale din Brașov; în cercul XIX (Bran) Ioan cav. de Pușcariu și Nicolae Garoiu adv. în Zărnesci; în cercul XI (Turda) Dr. Petru Șpan, profesor seminarial și Dr. Valer Moldovan, cand. de adv.; în cercul XX (Făgăraș) Dr. Ioan Șenchea și Dr. Teodor Popescu, avocați. Lipsesc rapōrtele din cercul IX (Zarand), X (Câmpeni) și XIII (Solnoc).

De la congresul socialiștilor reorganizați. „Bud. Hirap“ de la 15 Aprilie raportând despre ședința de la 14 l. c. a congresului social-democraților reorganizați spune, că a luat cuvântul și Todor Onișor, care vorbind românește a ținut: „A trebuit să încăruncesc, pentru a ajunge la convingerea, ce muncă criminală săvârșesc aceia, cari propagă între Români una contra Maghiarilor“. Cuvintele lui Onișor au impresionat atât de mult pe industriașul Vecseri I. din Arad, încât s'a dus la orator, i-a strins mâna și „a blăstemat pe toți aceia, cari aruncă neghina urei între Maghiari și Români“, și în numele frățietății maghiaro-române, a sărutat pe bătrânul „orator“. Scena acesta fu urmată de aplause sgomotōse...—Tablou!

Strada „Edgar Quinet“ și „Michelet“. Consiliul comunal din București

a hotărât, ca strada Nouă să se numească „Edgar Quinet“, ér strada Dréptă „Michelet“, în memoria acestor mari ómeni, cari au iubit atât de mult România.

Regim despotice în Serbia. De la ultima lovitură de stat în Serbia, domnesce regimul cel mai despotice. În toate orașele s'au înființat censure rigurose, pentru controlarea publicațiunilor. Mai toate foile din opoziție au încetat să apară, altele sunt pe cale de a dispăre. Redactorii foilor radicale au fost arestați, ér birourile de redacție au fost închise.

Nóptea Sf. Bartolomei în Constantinopol. Ziarului „Kölnische Zeitung“ i-se telegrafiază din Constantinopol, că Turcii ar pregăti un mare măcel contra Bulgarilor din capitala turcescă. În cercurile diplomatice s'a ivit idea, că toți atașaii militari străini să fie trimiși în provincie.

Demonstrație nouă în Agram. Marți s'era o cētă numărōsă de tineri au demonstrat din nou contra Maghiarilor.

Zapadă. Bine a țin cine a țin, că Aprilie are tōne. După o plōie rece, a urmat erī zăpadă, a nins, a nins până aseră târziu. Strat gros de zăpadă a acoperit pământul. Ađ se topește la rađele aurii ale sórelui. E temere, că temperatura cāđend, se nu urmeze îngheț.

Un tată bestial. Țăranul Simion Osusanu din Mély-Nádas (Bănat) și-a omorât alaltăeri fiica, o copilă de trei ani. Copilăta era bolnavă și plângea totă nóptea. Plânsetele ei îl înfuriază așa de tare pe sēlbatecul tată, încât luând copilă din pat o trânti cu atăta forță de pământ, încât a rēmas pe loc mórtă. Medicul legist Dr. Szigeti din Timișoara însoțit de judecatorului de instrucție Paul Cotoșiu, s'a dus la fața locului spre a face autopsia. Contra lui Osusanu s'a pornit cercetare criminală.

O comoră de 4 milioane. Din cauza ploilor, cari au cāđut în timpul din urmă, în dosul străzii Florilor din Galați s'a surpat o mare parte de teren la un maidan, pe o întindere de aproape 12 metri. Primăria orașului fiind avisată, a luat măsurile necesare ca acest loc să fie nivelat. Pentru această lucrare au fost puși vre-o 12 ómeni pentru a săpa și îndrepta pământul. Nu mică a fost mirarea lucrătorilor, când în timpul săpării au dat peste o pivniță, în care s'au găsit 4 butōie mici pline cu monete de aur vechi. Aceste monete sunt turcesci, și au fost îngropate de un mare bogătaș, care a fugit din țară în timpul rēșboiului. Imediat ce s'a descoperit această uriașă comoră, care se evaluează la vre-o 4 milioane lei, lucrătorii au făcut cunoscut parchetului.

Un vapor japonez la Galați. În ziua de 13 Aprilie la orele 4 p. m. a intrat în rada portului Galați un mare cargobot japonez *Nicove Khassu*, venind din Constantinopol. Acest vas a fost surprins în drumul său spre Odessa de o furtună teribilă, care i-a rupt o aripă a unei elice și i-a cauzat și alte avarii. Vasul s'a adăpostit în rada Sulinei și comandantul aflând de docurile flotante din Galați, a venit aci pentru reparațiunile necesare. O mare mișcare de curiositate a produs în oraș sosirea acestui vas străin, care prezentă forme nu tocmai obicnute. Grupe de curioși staționază pe chei urmărind mișcările marinarilor de pe vas, în uniforme lor ciudate. Vasul e încărcat cu diferite mărfuri japoneze, ér pe bord se află între alții și familia înaltului demnitar Lyrppa-Su, care a intervenit pe lângă căpitănie, ca să i-se acorde vizitarea orașului, pe timpul cât vor dura reparațiunile. Pe bordul acestui vas se află ca ofițer de marină Kavakamy, fostul soț al celebrei artiste japoneze Sada-Yacco. În urma unei teribile scene de gelosie, care era să coste viața cunoscutei artiste, soții s'au despărțit și d-l Kavakamy a îmbrățișat cariera de marinar.

Eserciii de tir militare. Poliția locală aduce la cunoscința publicului, că

pe terenul destinat pentru eseroițiile elementare de tir, este interzis a se apropia la o distanță de 150 pași atât în drépta, cât și în stānga, fiind-că prin această s'ar deranja eseroițiile și s'ar puté întâmpla ușor vr'un accident. Începutul eseroițiilor se va anunța prin signale de gōrnă și prin arborarea unui steag roșu.

Un sfat bun. Cine vrea să-și facă în grădină un covor frumos de ierbă, aceluia se recomandă a-și procura de la Magazinul de semințe c. r. *Edmund Mauthner* în Budapesta, amestecul de semințe de ierbă compus din ierbă de la „Promenada“ séu „insula Margaretha“. De 29 ani liferază Mauthner aceste semințe de ierbă pentru parcurile splendide din Budapesta și din insula Margaretha.

NOU ABONAMENT

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Aprilie st. v. 1903

s'a deschis nou abonament, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii fōiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 corōne, pe șese luni 12 corōne, pe trei luni 6 corōne, pe o lună 2 corōne.

Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șese luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

Abonarea se pōte face mai ușor prin mandate postale.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Literatură.

A apărut N-rul 3 din *Școlă și Familie*, fōie pedagogică literară. Apare la 1 și 15 ale fie-cărei luni, în Brașov, Tipografia A. Mureșianu. Redactor responsabil: *Ion Dariu*. Cu concursul mai multor profesori, învățători și alți bărbați de școlă. *Sumarul:* Icoņa învățătorului și a preotului harnic I. Dariu. O chestiune ortopedico-ortografică. Bujecanul. Ocupațiunile elevilor, V. Dumitras. Din icōna școlii române la finea veacului al XIX, Ioan Georgescu (fine) I. Dariu. Substantivul, lecțiune practică din gramatică pentru anul al III-lea de școlă, Radu Prișcu. Copilul (sentințe legate despre el) **. Cronica școlii **. Cronica literară **. Literatură **. Pentru distracție, Sandu Tăciune. Poșta redacțiunei **.

Abonamentul: Pe 1 an 6 cor. pe 1/2 an 3 cor. România 10 lei pe an. Abonamentele se trimit pe adresa N. Oancea învățător, Brașov.

— „*Eminescu și Coșbuc*“ de Alexandru Ciura, profesor, Blașiș 1903. Tipografia seminarului arhidiececesan. O broșură de 108 pagini, care cu mici modificări fusese prezentată de către autor facultății de litere din Budapesta ca tesă pentru esamenul de capacitate din specialitatea limbei și literaturii române. Prețul 1 cor.

ULTIME SCIRI.

Varșovia, 16 Martie. Aici au fost deținute, din cauze politice, 150 persoane.

Constantinopol, 16 Martie Pōrta luând de veste, că comitetele macedonene au pregătit o rēscōlă generală pe ȃia de Pascile rēsăritene, a luat măsurile necesare pentru a-o suprima. — Ucigașul consulului Scerbina a fost judecat la mōrte.

Salonic, 16 Martie. Îndrăsnēla bandelor macedonene a crescut așa de tare, încât ele apar acum în apropierea orașelor mai mari.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

»Romana«.

Cu bucurie aducem la cunoștința publicului cetitor, că dăile aceste a apărut în editura tipografiei A. Mureșianu descrierea și explicarea dansului nostru de salon „Romana“.

Titlul broșurei este:

„Romana“, dans de colônă în 5 figuri. *Descrișă și explicată împreună cu muzica ei, după compunerea ei originală.* Cu-o introducere („în loc de prefață“) de *Tunaru din Dumbrău, Popa.* — Tipografia Aurel Mureșianu, Brașov 1903.

A trecut deja o jumătate de secol, de când, în epoca renașterii noastre naționale, s'a compus și înființat în Brașov „Romana“, unicul dans de colônă român. În ierina anului 1901, cu ocaziunea jubileului de 50 de ani de la fondarea Reuniunii femeilor române, s'a serbat la balul festiv ce s'a dat în Brașov cu ocaziunea acesta și jubileul de 50 de ani al „Romanei“. La acest jubileu vre-o 20 de părechii, damele purtând costum național, au jucat „Romana“ jubilară, adică au executat acest dans în tocmai după regulile și prescrierile originale, cum s'a executat înainte cu 50 de ani la primul bal al „Reuniunii“.

Autorul broșurei explică „Romana“ în strînsă legătură cu muzica ei după aceste reguli și prescrieri originale, fără abaterile și erorile, ce cu timpul s'au furișat în acest dans. (Explicarea figurilor o face alături și în limba germană.)

Meritul autorului broșurei mai sus anunțate este, că a fixat regulile originale ale „Romanei“, ca orî și unde în ținuturile și țările locuite de Români acest dans de colônă român să pōtă fi studiat și jucat cum se cade și uniform. De aceea a adăugat la finea broșurei și textul frumōsei și atrăgătoare muzice a „Romanei“, explicând prin-

tre note tōte mișcările dansului după tactele muziceii.

Pe lângă popularitatea, de care se bucură dansul „Romana“ pretutindeni între noi, a fost tot-déuna o dorință viuă a publicului nostru de a o vedé jucându-se bine, exact și uniform. Credem, că broșura de față, care face istoricul și descrierea figurilor dansului cu multă îngrijire și acurateță, va satisface pe deplin dorinței generale.

Broșura este în quart mare, hârtie fină și tipar elegant, cu adănsul unei cōle de note (muzica „Romanei“ cu explicări) și costa numai 2 cor. 50 bani (plus 5 bani porto-postal) pentru România 3 lei.

„Romana“ se pōte procura de la tipografia A. Mureșianu, Brașov.

Cursul la bursa din Viena.

Din 15 Aprilie n. 1903.

Renta ung. de aur 4%	121.65
Renta de corōne ung. 4%	99.55
Impr. cail. fer. ung. în aur 3 1/2%	92.60
Impr. cail. fer. ung. în argint 4%	99.20
Oblig. cail. fer. ung. de ost I. emis.	99.25
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	94.10
Bonuri rurale croate-slavone	99.25
Impr. ung. cu premii	201.—
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	157.—
Renta de hârtie austr.	100.70
Renta de argint austr.	100.50
Renta de aur austr.	121.70
Rente austr. 4% de corōne	101.20
Losuri din 1860.	154.—
Acții de-ale Băncei austro-ungară	16.03
Acții de-ale Băncei ung. de credit	727.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit	676.—
Napoleondori	19.05
Mărci imperiale germane	116.92 1/2
London vista	239.60
Paris vista	95.27 1/2
Note italiene	95.20

Cursul pieței Brașov.

Din 16 Aprilie n. 1903.

Banot rom. Cump.	18.94	Vënd.	18.98
Argint român.	18.70	„	18.80
Napoleond'ori.	19.04	„	19.08
Galbeni	11.20	„	11.30
Mărci germane	117.—	„	111.08
Soris fonc. Albina 5%	101.—	„	102.—
Ruble Rusesci	—	„	—
Lire turcesci	21.40	„	—

Concurs.

Pentru ocuparea postului de cassar, la societatea de economii și credit „Crișana“ din Brad, se scrie concurs cu termenul de 30 Aprilie 1903

Salarul anual împreunat cu acest post este 1600 corōne.

La ocuparea postului cassarul va trebui se depună o cauziune de 1000 cor. în acțiunii de ale „Crișanei“, sau alte hîrtii de valōre.

Cel instituit va fi numai ca provisor, până la adunarea generală ordinară din anul 1904.

„Crișana“, societate de economii și credit. Brad, la 9 Aprilie 1903

Vasilie Damian, Dr. Ioan Radu, director. secretar.

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“ se pot face orî și când pe timp mai îndelungat sêu lunare.

Nr. 4135—1903.

Escrire de licitațiune cu oferte.

Pentru trebuințele uzinei de gaz, sunt de lipsă 4000 măji metrice de var ars, care e a se furnisi car de car imediat după ardere, în timpul dela 1 Iulie până la 30 Iunie 1904, după comanda administrației uzinei de gaz.

Pentru predarea acestei furnisiri la 5 Maiu 1903, 10 ore a. m. se va ține la oficiul economic orășenesc licitație cu oferte în scris, până la acest termen se pot lua în vedere tot acolo condițiunile mai de-aprōpe de ofert și de contract pe timpul ôrelor de oficiu, adeca dela 8—12 ore antemeridiane

Ofertele sigilate și provēdute cu timbru de 1 cor., conținēnd declarațiunea, ca oferentiilor sunt exact cunoscute condițiunile de ofert și de contract, și ca se supun aceloră neconșionat, precum și prețul cerut, pentru var, pro majă metrică, însemnat cu cifre și cu litere, au a se înainta de oferenti la oficiul economic orășenesc până la termenul sus indicat.

Mai departe ofertul e a se provēde cu un vadiu de 10% dela întrēga suma cerută pentru 4000 măji metrice, carele pōte consta din bani gata, sêu din depuneri la cassă de păstrare generală brașoveană, sêu la Albina, la Banca Națională societate pe acțiunii, sêu din hârtii de valōre de stat, sêu din obligațiuni hipotecare de credit fonciar.

Brassó, 18 Martie 1903.

1—2(913)

Magistratul orășenesc.

PILULELE PENTRU CURĂȚIREA SÂNGELUI

ale lui I. PSERHOFER.

De mai multe decenii sunt aceste pilule lăpțe și puține familii se vor afla, la cari ar lipsi o mică provisiune din acest escelent medicament de casă.

S'au recomandat și se recomandă de cōtră mulți medici aceste pilule, ca medicament de casă, cu deosebire în contra tuturor suferințelor, ce provin în urma relei mistuirii și constipații, precum: *prtrubarea în circulațiunea feriei, suferința dificit, slăbirea mațelor, colica cu vēnturi, congestiunea la creeri hămorhoide* (vina de aur) și c. l. etc.

Prin calitatea lor purificătoare de sânge au cu deosebire bun efect asupra *anemiei* și asupra bōlelor ce isvorēsc din acesta, precum: *gălbinare, dureri de cap, nervose* și a. m. Aceste pilule purificătoare de sânge lucrēză așa de ușor, încât nu pricinuesc nici cele mai mici dureri și pentru aceea le pōte folosi și cele mai slăbite persoane chiar și copil fără nici o temere.

Aceste pilule purificătoare de sânge se prepară veritabile singur numai în farmacia „zum gold Reichsapfel“ a lui I. PSERHOFER în VIENA, Singerstrasse Nr. 15. și costă o cutie cu 15 pilule 21 cr. v. a. Un sul cu 6 cutii costă 1 fl. 5 cr. Dēca se trimite suma banilor înainte, costă un sul cu pilule 1 fl. 25 cr. inclusive cu porto, 2 suluri 2 fl. 30 cr., 3 suluri 3 fl. 35 cr., 4 suluri 4 fl. 40 cr., 5 suluri 5 fl. 20 cr., 10 suluri 9 fl. 20 cr. Mai puțin de un sul nu se pōte spada.

NB. În urma lățirii lor celei mari, se imitēză aceste pilule sub diferite forme și numiri, de aceea se face rugarea a cere anume „PILULE purificătoare de sânge“ ale lui I. PSERHOFER, și numai acele sunt veritabile, a căror instrucțiune pentru folosire este provēdută cu iscălitura I. Pserhofer, și cari pōrtă pe capacul cutiei tot aceeași iscălitură în colōre roșie.

Dintre nenumăratele scrisori, prin cari consuenții acestor pilule, mulțamesc pentru redobândirea sănătații după cele mai varii și grele bōle, lăsăm se urmeze

aci, puține numai, cu observarea, că orî cine au întrebuițat odată aceste pilule, le recomandă mai departe.

Kōln, 30 Aprilie 1893.

Stim. D-le Pserhofer! Binevoesc de a-mi trimite érăși 15 suluri din escelele D-Tale piluri pentru curățirea sângelui cu rambursă postală. Cu această ocazie vē aduc mulțămire mele pentru efectul de minune al pilurilor D-tale.

Cu distinsă stimă,

Franz Pavlistik, Kōln, Lindenthal.

Hrasche, lângă Flodnic, 12 Sept. 1887.

Stim. D-le! A fost voiața lui Dumnezeu, că pilulele D-V. au ajuns în mâinile mele, și rezultatul dela acestea îl atribui D-V. pilule. Mē recisem în patul de leușă astfel încât nu mai puteam lucra și aș fi sigur de mōrtă, dēcă nu m'ar fi scăpat minunatele D-V. pilule. Dumneđen sē vē binecuvinteze de mif de orî. Am confiență, că pilulele D-V. mē vor face de tot sănētōsă, așa precum a folosit și altora.

Theresia Knific.

Wiener-Neustadt, 9 Dec. 1887.

Stim. D-le! În numele mătusei mele de 60 ani îți esprim cea mai căldurōsă mulțămire. Dēnsa a suferit 6 ani de catar la stomac cronic și de apă. Viēta i era n chin și se credea deja de perdută. Prin întēmplare a căpētat o

cutiă cu escelele D-V. pilule purificătoare de sânge, și după o întrebuițare mai îndelungată s'a vindecat.

Cu distinsă stimă

Josefa Weinzettel.

Eichengraberamt bei Grōhl, 27 Martie 18-9.

Stim. D-le! Subsemnatul se rogă a mai trimite 4 suluri cu pilulele D-V. în adevēr folositoare și escelele. Nu pot întrelăsa ca sē vē exprim recunoștința mea în privința valōrei acestora pilule, și le voi recomanda unde numai se va puté tuturor suferinșilor. Vē autorizez, ca această a mea mulțămire sē o folosiți după plac și ce cale publică.

Cu distinsă stimă Ignaz Hahn.

Gotschdorf bei Kohlbach. Oestr.

Schlesien, 8 Oct. 1888.

Stim. D-le! Vē rog a-mi trimite un sul cu 6 cutii din pilulele D-V. universale purificătoare de sânge. Numai imunatele D-V pilule am sē mulțame-c, că am scăpat de o suferință de struoc, care m'a chinuit 5 ani. Aceste pilule n'are sē-mi lipsescă niciodată și esprim prin acesta mulțămirea mea cea mai căldurōsă

Cu cea mai mare stimă

Anna Wackl.

Liqueur din plante de Alpi, dela W. O. Bernhard din Bregenz. O buteliă 2 fl. 60 cr., o jumēt. but. 1 fl. 40 cr., 1/4 but. 70 cr.

Alefiă americană, cel mai bun mijloc în contra tuturor suferinșilor reumatice: durerilor la șira spinării, junghiuři, ischias, migrenă, dureri nervose de dinți, dureri de cap, junghiuři la urechi etc. 1 fl. 20 cr.

Minunatul Balsam englezesc, dela I. Pserhofer, 1 sticlă 50 cr.

Balsam contra degenerăției, de I. Pserhofer, de mulți ani recunoscut ca cel mai sigur

remediu contra suferinșelor de degenerătură de tot felul, precum și spre vindecarea ranelor fōrte învechite, 1 borcan 40 cr., cu poșta francată 65 cr.

Kola Stoll-preparate, medicament escelent pentru fortificarea stomacului și nervelor.

Kola-Elixir sêu Vin 1 litru 3 fl., 1/2 litru 1 fl. 60 cr., 1/4 litru 85 cr.

Pomada Tannochinin de I. Pserhofer, de un lung șir de ani recunoscută de medic, ca cel mai bun mijloc pentru crescerea părului, 1 borcan elegant ajustat 2 fl.

Esență de viēta, (Picăturile din Praga) în contra stomacului stricat a mistuirii rele greutăți de tot felul, un medicament de casă escelent 1 flacon 22 cr., 12 flacone 2 fl.

Balsam în contra gușilor, mijloc profitic în contra umflăturii la gât. 1 flacon 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Sucul-Spitzweggerich de I. Pserhofer, un medicament de casă fōrte cunoscut și escelent în contra catarului, regușelei, tusei spagmodice etc. 1 sticlă 50 cr., 2 sticlețe dimpreună cu trimit. franco 1 fl. 50 cr.

Plastru-Universal, de prof. Stendel, la impensătură, la tot felul de bube rele și la umflături învechite, ce se sparg periodic la picior la degt. la rânile și aprinderile de țife și la multe alte suferințe de acest soi, s'a probat de multe ori. 1 borcan 50 cr., cu trimiterea francată 75 cr.

Sare universală purgativă de A. W. Bullrich. Un medicament de casă escelent, contra tuturor urmărilor digestiunei stricate; precum: durere de cap, amēțea, cărcei la stomac, aeră în gât, suferințe hămoroide, constipațiune etc. etc. Un pa het 1 fl.

Afară de preparatele aci amintite se mai află tōte specialitățile farmaceutice indigene și străine, anunțate prin tōte diarele Austro-Ungare și la cas când unele din aceste specii nu s'ar afla în deposit, se vor procura la cerere prompt și ieftin.

Trimiterea cu poșta se efectueză inte, dēcă se trimite prețul înainte, comande mai mari și cu rambursă, a prețului.

I. PSERHOFER, farmacia „zum goldenen Reichsapfel“ WIEN, I., Singerstrasse Nr. 15.

Ca veritabile sunt a se privi numai acele pilule, a căror instrucțiune eote provēdută cu iscălitura I. PSERHOFER, și cari pōrtă pe capacul fiecărui cutii tot aceeași iscălitură în colōre roșie.

Scutite prin garanță de marcă și mostră.

Imitația se pedepsece aspru.